

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 sold., za četrt leta 80 sold. — Za ude nar. - polit. društva „GORICA“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. v tiskarni.

GLAS

Narodna in dopisi

naj se blagovoljno pošljajo opravištvu v nunskih ulicah v tiskarno Karel Mailing-ovo. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznani se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 sold., če trikrat, 15 soldov.

Dve stranki.

Na Goriškem je treba Slovencem dveh strank, konservativna in naprednjaška naj ostanete, zdaj ni čas, da bi se združili, marsikaterega narodnjaka bi zgubili, ako se zedinimo. — Če tudi ne od besede do besede, vendar po zapopadku je izgovoril zgoraj navedene stavke ene naših slovenskih strank merodajen mož.

Mi smo na tem mestu že večkrat povdarjali potrebo zedinjenja obeh strank, naše besede pa so se tolmačile napačno, in podtikala se jim je nepoštenost in sebičnost. Na to nečemo odgovarjati, pač pa je vredno nekoliko v pretres vzeti zgoraj navedeno izjavo moža, ki ima močno veljavo pri svoji stranki, in zarad tega smatramo izjavo njegovo kot izjavo stranke.

Ali je v resnici treba dveh strank med peščico Slovencev na Goriškem? — Dokler je bila edinost med nami, imeli smo upljiv in dosegli dokaj, dokler smo stali vsi pod zastavo „za vero, dom, cesarja“, so nas kaj šteli, dokler smo bili edini, so naši kandidatje zmagovali pri vseh volitvah. Odkar smo needini, zginil je naš upljiv, štejejo nas še, kedar je treba kaj — plačati, in kaj zamerimo pri volitvah, pokazala je skušnja. Dveh strank konservativne in naprednjaške potrebujemo. To tajimo, kajti Slovenci ne samo pri nas na Goriškem, ampak po vsej „Sloveniji“ so, bi rekel, od doma konservativci. Naprednjaki od kedar so? — Od tistega časa, ko je nekoliko glav navzelo se nemškega liberalizma. Leta laži-liberalizem obstoji v tem, da drugim ne dopušča

imeti lastnega prepričanja, v tem, da zna prav vrlo psovati plemeniti in duhovski stan, v tem, da svoje mišljenje drugim vsiljuje. Slovenci sploh za tako naprednjaštvo ne marajo, Slovenci se s takim liberalizmom ne bodo tako lahko sprijaznili.

Po naših mislih bili bi lahko vsi skup liberalni, pa liberalni v pravem pomenu besede. Ne svetujemo nobenemu sovraštva do drugih stanov, kajti vsi stanovi so potrebni. Ne sodimo po delovanju, govorjenju in obnašanju enega človeka cel stan, celo stranko; ni treba prodajati brezverstva kot edino zveličavno sredstvo do blagostanja, naj velja tu rimski a Jove principium!

Pravi Slovenec, jedro našega ljudstva, je nepokvarjen, dober, veren kristijan in kot tak se drži v resnici liberalnega načela: vsakemu svoje.

Mikalo bi me zvedeti, kedar bo tisti čas, da Slovenci edini postanejo? Zgodovina in skušnja nas učite, da kolikor dalj časa se je odlašalo porazumljenje, toliko težavniši je bilo. Ako se dva nasprotnika, hitro ko sta se skregala ne sprijazneta, traja sovraštvo dostikrat leta in leta in oba trpita škodo. To velja o narodnih strankah prav posebno. Dalj časa ko odlašamo združenje, večji škodo bomo imeli konservativci in liberalci, naši nasprotniki pa se bodo v pest smejali, prav kakor pravi pregovor: *duobus litigantibus tertius gaudet*.

Da tedaj zdaj še ni čas porazumeti in zediniti se, to zamore izgovoriti le oni, ki nima nobene skušnje in ne pozna zgodovine. Pač žalostno, če je tak k temu še

merodajna oseba pri svoji stranki. Kaj pa čemo reči o izjavi, da bi s pomirjenjem marsikaterega narodnjaka zgubili?? — Zamorejo se tisti „marsikateri“ še šteti med narodnjake? — Brez dvoma, da ne.

Pravi narodnjak mora le želeti združenja, le v združenju je moč. Kdor želi v strankarstvu živeti, ima lastne sebične namene in ne dela za narod, ni narodnjak. Kdor bi tedaj od konservativne ali od liberalne stranke odstopiti in se z zedinjenimi združiti ne hotel, naj bi ostal zunaj zedinjenega močnega tabora proti sovražnikom. Ali če ima možgane in srce na pravem mestu, ne bo se dal voditi od osebnih dobičkarjev, od častilakomnosti, ampak kar se tiče osebnega dobička ali zgube, vse to mora položiti na altar domovine, drugač je njen izdajalec. Ravno tako bi moralo ponehati vsako osebno mrzenje, predsodki, hujskanje in kar je tem podobnega.

Ako bi zedinjeni možje tako postopali, ni se bati, da bi se kater pravih narodnjakov zgubil, ampak za gotovo sme se trditi, da bi omahljivih veliko pridobila lepa edinost in složnost. Že iz teh ozirov ste dve stranki med Slovenci nepotrebne, da zelo škodljive. Kaj pa, še pomislimo, kako malo število nas je. Veliko močnejši Česki narod hudo peša vsled žalostnega odcepljenja mladih od starih. Ali peščica Slovencev ne bo še huje pešala in slednjič popolnem opešala? Boli nas srce le pisati o pravilih tako jasnih in neovržljivih, ki ne poznajo izjeme.

Nam se tedaj nepotrebne in škodljive zdite dve stranki za peščico Slovencev na

LISTEK.

Č E N Č E.

Kaj čem pisati? Sitno je zares, kedar treba si glavo beliti, da se kaj napiše, kar more bralce zanimati. List je treba izdati, urednik čaka na dopise, dopisi ali ne dojdejo, ali prepozno, stavec sili, petek je tu, in Glas — še ni ves stavljen. Take so beatitudes urednikov.

Jaz bi mu v čemurkoli rad pomogel, kakor sem uže druge pota, toda mene preganja neka posebna osoda. Zdaj pišem to, zdaj ono; pa mi pravi A: Kaj si zopet načel? ali ne veš, kali, da tvoji prijatelji scilicet jezike brusijo nad tvojimi čekarijami? B pa pravi: X se posmehuje tvojemu poslednjemu sostavku, češ, da bi bil mogel lepše in bolj klasično pisati. Nahaja se tudi C, kateri mi očita, da se odveč stare pisave držim, in da ne maram za napredovanje o vedno večem oglašeni naše materinščine. Kdor hoče v naših razsvetljenih časih slovenščino pisati, mora uže se lotiti nove orto-

grafije: kdo bo še pisal ni, čednosti, misli, itd. namesti nij, čednostij, mislij, in kar je več takega? Fajmošter pa fara tudi nista več za nobeno rabo; župnik velja, pa župa, posebno če se je v njej stara kokoš kuhala! Še celo za naš dosedanji kos (Stück) bo treba v kratkem postaviti od Hrvatov posojeni komad, ki še hrvaška lastnina ni, ker so Hrvati svoj komad od Grekov sprejeli. Vsaka tretja ali četrta beseda bodi ali hrvaška, ali rusovska, ali češka, ali kaj še? Tako pisavo bodo naši imberbesi hvalili in tvoje ime proslavljali. — Tako vidim, tako slišim, tako berem, (ali porečem: čitam? to se našim bolje dopada!) in še celo liste udobivam v tem smislu. Kaj mi je početi? Ko sem ne zdavno neko biografijo spisal, se vé da eo, quo potui, modo, ali menite, da sem vsem vstregel? Kaj pa da! eden toži, da ga nisem v njej imenoval in pohvalil cun dugi floes; drugemu ni prav, da sem ga med njimi imenoval, ktere nad vse druge povikšujem; tretjemu ni prav, da sem sicer pohvalno o njem pisal, pa drugod neko schwachadati, kakor bi se reklo v jeziku kteremu

rumonsch pravijo, njegovo omenil, etiamsi de caetero tecto nomine, ker misli, da bodo vsi nanj s prstom kazali, kateri bodo to brali, ter vsi koj vedeli, da je tisti neimenovani on, in noben drugi. In Bog vé, kaj najdejo še drugi bralci v tej biografiji, ko jo bodo brali? Clovek ne bi ničesar pisal, ako bi hotel na te in enake stvari gledati, ali pa vse to poslušati. Še Bog nikoli vsem ne vstreže, kaj pa še le jaz, ali pa bodi si kdor koli drugi. In pa, kdo ne vé, da se s kritiko pečajo vsi, poklicani in nepoklicani? (Ali sem prav rekel in zapisal? Ali ni to kar nemško Berufene und Unberufene? In kar po nemškem diši, tega pravi purist trpeti ne more!) To resnico je zdaj 21 let nek učenjak, ki je leta 1854 delce v Lipsiji na svetlo dal pod naslovom: Didascalia Apostolorum syriace, v predgovoru prav krepko izrazil z besedami: edidi, quae per Europam vix homines quinque intelligunt, nemo accuratius lecturus est, omnes judicabunt. Da, omnes judicabunt, vsakdo izreče svojo sodbo, in res bi bilo dokaj prijetno in še celo podučljivo,

Goriškem. Čemu ločiti se in sami sebi škodovati? — Edinost mora pa sloneti na zdravi poštenci podlagi; ne na papirji, ali pri vinu, ampak v pravem porazumljenji med poštenimi možaki. To bo začetek boljše dobe za Slovence na Goriškem.

Dopisi.

S Tolminskega, dne 25. maja. General baron Kuhn se je pretečeno nedeljo od vojaškega pregledovanja domu v Gradec vračal skozi soško dolino. Tolmin i nekatere druge občine so to izvedele nekoliko pred prihodom; rečeno jim je bilo, da si bo soško dolino i Predel ogledal zaradi namerovane železnice: zato je bil sprejet „s pokom i dimom“. Prav veselilo bi nas, ako je ta pot baron Kuhna iz bivšega nasprotnika spremenila v prijatelja naše železnice. No! kjer je izstopil, kazal se je prijatelja tej železnici.

Pri tej priložnosti ne morem zamolčati začudenja, da je Slovenec Murnik v ljubljanskem deželnem zboru govoril za železnico iz Trbiža do Pontabla. Vsaj vendar nima mož gorkejšega srca do Italije, nego do Slovencev na Goriškem!

Da smo si navskriž zaradi Predela i Loke, to je umljivo, a, da bi Slovenci v Ljubljani se potezali za pontabelsko, kot predelske nasprotno črto — tako pozabljivi bi vendar na nas ne smeli biti.

Pa tudi do naših gg. poslancev, posebno Slovencev se ne morem zdržati vprašanja, če so li zaradi tega se kaj pogovorili z ljubljanskimi, ali ne? Jaz vsaj sodim, da je našim poslancom bila dolžnost se z ljubljanskimi vendar toliko zmeniti, da ne bi oni besedovali za Pontabel. Res da naši doma govorijo vneto za Predel, a, da naša črta zmaga, treba tudi prijatelje Pontabelske pregovarjati i za našo pridobiti.

So li naši poslanci eno storili i drugo ne opustili?

pa tudi nekako smešno, pozbrati sodbe vseh bralcev, in vse te sodbe vkupej pregledati. Saj mislim, da jih bo vendar več, kakor samo le *quinq̃ue homines*, ki bodo omenjeno bijografijo brali, in ko to menim in tukaj izrazujem, mislim tudi, da me ne bode nobeden zastonj tega ošabnega sodil; ker se bijografija možaka tiče, ktereга so vsi visoko čislali, katerikoli so ga poznali, tako da mora uže stvar sama vsakega zanimati. Škoda, da se ni še kateri drugi lotil pisati ta životopis (nu! tu bodo pač naši ljubi mladenčji vendar enkrat zadovoljni, da namesti našega navadnega življenjepisa tudi jaz pri družih Slovanih navadni izraz rabim, posebno ker dobro vem, da se dan današnji uže življenje uže pisati ne sme, in da ubogi revčeki na spodnji gimnaziji, kakor mi je bilo rečeno zdaj dve ali tri leta, ko zapišejo življenje, namesti novega življenje, udobivajo svoj merk's dir! — kaj čemo? vse napreduje!) tedaj, kakor sem rekel, škoda (jojmene! ali ni to nemška beseda *Schade*? gotovo je. Proč tedaj z vsako škodo, in naj vendar nikoli nobeden več nobenemu ne škodi, ne na premoženji, ne na dobrem imenu, ne na duši, ne na telesu!) — da, škoda je, da ni noben drugi rečene bijografije se lotil, ker je vendar v naših sedanjih časih konkurencija dovoljena; in tako bi vsak naj raje segel po tisti knjižici, ktera bi se mu

V Beču, 24. maja. — Chlumecki je sprejel ministerstvo trgovstva. Kot minister poljedelstva pakazal se je marljivega, izurjenega strokovnjaka in sploh jako priljubljeno pošteno osebo. — Prednik Bannhans zapustil mu je mnogo nedoveršene, in še več slabo izvršene stvari. Upati hočemo, da ostane Chlumecki tudi v prihodnje svojim načelom zvest, in da popravi mnoge krivice, ktere so se Slovincem po Bannhans-u godile.

Grof Mannsfeld postal je minister poljedelstva. Vstavoverni listi novoimenovana ministra jako mrzlo pozdravljajo, ter po njih stari poštenci(?) šegi in navadi o bivšem ministru Bannhans-u se zaničevanjem govore. Pripisujejo mu neko mlačnost, saj pa res, dokler so ga potrebovali „živio Bannhans“ zdaj pa, ko jim ni treba več bati se ga, je mevža brez eneržije!

Taki so, saj jih poznamo! Z Bannhaus-ovim propadom odklenkalo je mnogim železničnim podvzetnikom alla Offenheim, kteri zdaj britke solze točijo, da jim je protektor izgubljen.

Tukajšni Bismarkovi „leibjournali“ z nepopisljivo prederznostjo dakazujejo, da Austrija je v vsakem obziru od Pruske odvisna ter da se more hote ali nehote edine osrečevalne? poti držati, po kateri Bismark Nemško vlačí. — Da tako pišejo ni čuda, saj so zato plačani, prečudno je, da vlada te predrzne „Bismarkovce“ z debelim prstom ne potipa.

Govorica, o cesarjevem potovanju po Galiskem se, vsaj za zdaj, ne vresniči.

Ogrski državni zbor sklenil je danes svoje prav male zasluge vredno delovanje. Občno blagostanje dežel krone st. Štefana se v pretečenih letih ni vzdignilo. Državni dolgovi so se, med ničlim prepirom posameznih strank grozovito pomnožili, narod strmi in ne vé, kdaj in kako bi se te butare iznebil, — pa kdor visoko leta, nisko sede.

zdela bolja. Pa gorjé! kaj sem zopet zapisal? Stara navada se ne da tako hitro odpraviti, kakor pravi tudi znani pregovor: *N a v a d a ž e l e z n a s r a j c a !* Zapisal sem konkurencija namesti *concurrentia*! Tudi to mi je bilo uže očitano, da latinska, italijanska, nemška itd. imena po pravilih slovenske ortografije pišem, ker se imajo praviloma le tako pisati, kakor se izvirno pišejo, to je v svoji domači obleki. Po tem takem, ker se Štefan imenujem, moram pisati *Stephan* tudi v slovenskem; toda recite mi: Kako bi imel pa pisati hebrejska, sirska, kaldejska, arabska itd. imena, menda v svoji domači obleki, to je, z orientalskimi črkami, ali ne? No, jaz bi si upal je umeti in brati, toda med vsemi bralci našega Glasa ali bi se našli *homines quinq̃ue*, ki bi je znali brati? Vsaka pretegnjenost ni pohvale vredna, ne quid nimis! Zmernost je svetovati kakor v vsaki reči, tako tudi tu. — Pa, ko zmernost nasvetujem, utegnem sam kmalo nezmerno dolg postati, ako tem čenčam konca ne storim. Urednik mi sicer tega ne zameri. če sem tudi enmalo odveč čenčal, saj mu s tem več vrst v Glasu napolnim, ter se tega raduje; druga je z bralci, kteri ne marajo dolžih čenč ni poslušati ni brati. Tedaj da jih dalje ne dolgočasim, bodi tu za zdaj *punctum*!

Ogled.

Avstrija. „Wiener Zeitg.“ je prinesla 21. t. m. štir lastnoročna cesarjeva pisma, iz katerih se razvidi, da je minister Bannhans dobil odpust, minister poljedelstva Chlumecky je postal kupčijski minister, njegov naslednik pa je mlad grof Jeronim Mannsfeld. Ministerstvo se je dostikrat bahalo, kako trdno stoji in kako vzajemni da so med seboj. Še pred ne dolgo so vladni in na pol vladni listi trdili, da Bannhans zopet v službo stopi. Ministerska kriza je tedaj deloma odstranjena. Kdo pa je novi minister Mannsfeld? O njem se le ve, da je oskrbnik velikega posestva svojega očeta Colloredo-a, ob enem tudi vrlo verfassungstreu in svak ministerstva predsednika Auersperga.

Domorodno katoliško društvo za spodnjo Avstrijo je imelo 18. t. m. prav dobro obiskovan shod, v katerem je princ Alojzi Lichtenstein znamenit govor imel o ubožanji kmečkega stanu. Med drugim je rekel: Kaj bo iz našega kmečkega stanu, ki je mozeg države? Kam meri naše postavodajstvo? Če tudi namen uničiti kmečki stan ni izrečen, vendar vspeh bo v kratkem gotov: na eni strani visoka cenitev kmečkih posestev, na drugi pa njihova razdelitev.... Postava zoper oderuhe je bila odpravljena, ob enem pa davki nezmerno povikšani. Kmetje morajo zapuščati svoja posestva, ki navadno padajo oderuhom v roke. Cele vasi na Moravskem in v Galiciji so že v rokah takih pijavk in kmet postane dninar ali hlapec oderuhov. To je začetek splošnega uničenja kmečkega stanu.

Govorilo se je, da bota cesar in cesarica potovala v Galicijo in Bukovino. Kakor se sliši, izostane to potovanje zaradi političnih razmer do sosednih dežel. — V galiskem deželnem zboru so poslanci Kaminski, Smolka in še petnajst drugih stavili nasvet, po katerem ima deželni odbor nalogo predložiti postavo, po kateri bi se konečno rešile razmere narodnosti v Galiciji. Želeti je, da bi se kaj enakega storilo tudi pri nas, posebno med slovenskima strankama.

Ogrski državni zbor je bil sklenjen 24. t. m. s prestolnim govorom, ktereга je bral predsednik ministerstva Wenckheim. Iz tega govora je razvidno, da ogrski zbor v marsikakem oziru svoje naloge spolnil ni, in baron Sennyey je prav rekel kmalo od začetka zborovanja, da je na Ogrskem še dosti *azijatskega*. Bomo vidili, kaj bo boljši novo izvoljeni državni zbor. Zdaj začenjajo že priprave za nove volitve.

Državni zbor na Dunaji bo sklican v sredi mesca oktobra in bo zboroval ob enem z delegacijami.

Cesar je poslal lastnoročna pisma Don Alfonsu in njegovi materi v Gradec, namestnik cesarjev báron Kübeck ju je osebno izročil. Iz tega nekteri sklepajo, da Kübeck ostane v službi.

Zunanje države. Pruska vlada, na čelu Bismark, nekaj kuje zoper Avstrijo. Ta krvolok vselej pozornost politikarjev in diplomatov na druge dežele obrača, na tihem pa zoper Avstrijo dela. Tako je bilo pred letom 1866. in enako počenja zdaj.

Nemški listi, ki v Bismarkovem duhu na Dunaji izhajajo, to okolščino z nekako zadovoljnostjo pripovedujejo.

Govorilo se je, da je Ruska sklenila s papežem pogodbo (konkordat), po kateri bode 1. vsak škof samostojno oskrboval svojo škofijo; 2. neposredno občeval z Rimom (do sedaj je moral vsled postave l. 1868 vsa pisma pošiljati petrograški sinodi). 3. Ta postava se odpravi. 4. Vse pritožbe se pošiljajo varšavskemu nadškofu in od njega v Rim. Telegrami so sicer to naznanilo zaničali, vendar je verjetno, da se kaj za katoličane stori.

Razne vesti.

— *Občina sv. Križ* pri Ajdovščini je poslala tukajšni kmetijski šoli prošnjo podpisano od županstva in drugih veljavnih mož, v kateri izražujejo željo, da bi vodstvo kmetijske šole blagovolilo odposlati slovenskega profesorja, da jim razlaga o vinoreji in kletarstvu in kar k tej stroki spada.

Tej želji je vodstvo rado vstreglo in g. F. Kuralt gre v nedeljo 30. t. m. v Križ. Dopoldne meni razna vina kemično analizirati, razne bolezni z drobnogledom preiskovati. Teh predavanj naj bi se vdeležili posestniki ne v preobilnem številu, da se ložej vsak sam prepriča in vidi, kake bolezni se v vinu nahajajo in potem lahko druge vinorejce podučiti. Po končani popoldanski službi božji pa naj se prav mnogo poslušavcev zbere, da bodo slišali obširno, pa po domače razlagati o žvepljenji trt in o raznih vinskih boleznih.

Ne moremo opustiti javno pohvaliti križko občino zaradi ukaželnosti in jo drugim v izglede postaviti. Na ta način se naj ložeje ljudstvo prepriča, kako veliko korist ima od kmetijske šole. Naj bi toraj tudi druge občine obrnile se do vodstva kmetijske šole, profesorji bodo gotovo radi ukaželnim ljudem zlate nauke drobili, kmetovalec bo od dne do dne bolj pametno oskrboval svoje posestvo in tudi v šolo bo rajši pošiljal svoje sinove, da bodo v mladosti navadili se, kar bo njim na starost koristilo in v velik prid tudi njihovim naslednikom.

Še enkrat povdarjamo, naj nihče ne zamudi lepe prilike v nedeljo 30. t. m.

— *Besednik piše*: „Veleučeni gosp. France Kuralt, profesor deželne kmetijske šole v Gorici je družbi sv. Mohora ponudil precej obširen in temeljit poduk o „sadjereji“. Ker se sadjerejec lepo vjema z „Umnim kmetovalcem“ (od prof. Fr. Povšeta) in to knjigo prav za prav nadaljuje, sprejeli so odborniki Kuraltovo ponudbo in določili, da pride „Umni sadjerejec“ takoj po zadnjem snopiču „Umnega kmetovalca“ v natis in na svetlo.“ — Prav posebno nas veseli, da sta oba profesorja na slovenskem oddelku naše kmetijske šole slovensko literaturo se svojimi temeljitimi spisi pomnožila, ki pridejo v kakih 30.000 iztisih med slovensko ljudstvo. Kakor Povšetovo bo tudi Kuraltovo delo imelo mnogo prav čednih slik.

— „*Nova puška*“. „Kratek in lahko umeven poduk v orožji po vprašanjih in odgovorih za c. kr. vojake. Spis. Andrej Komel, c. kr. stotnik 7. pešpolka bar. Maroičič-evega“. To je naslov naj novejši knjižici (53 strani debeli), ki jo je ravnokar na svetlo dal naš vrli vojaški Kristof Kolumb. Saj mu menda pristoja to ime našemu rojaku, gosp. stotniku Komelu, ker je za vojaščino pisano slovenščino prvi našel. In

zdej, če bode g. pisatelj tako čvrsto in naglo napredoval, prekosi vojaščina v kratkem mnoge druge stanove gledé rabe slov. jezika. — Kar dela „*novo puško*“ sosebno zanimivo, je to, da nahajamo v njej cel besednjak tehničnih izrazov prav dobro speljanih ali sestavljenih. Marljivemu g. stotniku-pisatelju in samim sebi prav veseli čestitamo, da je naše slovstvo spet z novo knjižico pomnoženo.

— *Banka „Slovenija“* naznanja, da so posestniki se številskami spodaj zaznamovanih medčasnih listov zamudili 15% doplačati. Pri izvanrednem zboru 17. avgusta 1874 je bilo doplačilo sklenjeno, ker pa lastniki po večkratnem opominjevanji doplačali niso, postali so medčasni listi vsled §. 7 bank. pravil neveljavni in ti so: Št. 11, 17 do 20, 25, 28, 33 do 37, 48, 49, 51 do 99, 101 do 150, 177 do 186, 192, 214 do 223, 236 do 250, 257 do 271, 274, 275, 285 do 290, 302, 305, 306, 307, 319 do 343, 348 do 360, 379, 385, 387, 391, 392, 393, 397 do 400, 410 do 415, 430, 434 do 438, 457 do 466, 494, 505, 506, 516, 518, 531, 537, 538, 542, 544, 545, 569, 577, 578, 588 do 594, 599, 610, 624, 625, 626, 634, 635, 648 do 651, 659, 660, 665, 672 do 679, 682 do 688, 699, 703, 704, 705, 716 do 728, 750 do 754, 780 do 785, 787, 790 do 809, 812, 829 do 838, 840 do 849, 852, 853, 889 do 899, 918, 920, 926, 927, 942 do 945, 955, 961, 962, 967, 968, 969, 980, 981, 982, 985, 986, 990, 1000, 1002, 1003, 1041, 1042, 1050, 1051, 1063, 1064, 1085, 1090, 1107, do 1116, 1121, 1128 do 1149, 1154, 1155, 1156, 1168, 1169, 1183, do 1188, 1191 do 1194, 1200 do 1204, 1235 do 1254, 1261 do 1274, 1278 do 1289, 1340 do 1349, 1377, 1378, 1380, do 1384, 1400, 1401, 1403, 1409, 1411 do 1414, 1437, 1438, 1439, 1486 do 1497, 1507 do 1526, 1555, 1562 do 1571, 1590, do 1640, 1642 do 1646, 1660, 1672, 1675 do 1680, 1689, 1691, 1692, 1695 do 1698, 1710, 1711, 1716, 1722, 1723, 1835 do 1844, 1855, 1870, 1872, 1873, 1882, 1883, 1891, 1892, 1893, 1902, 1903, 1911, 1912, 1916, 1917, 1919, 1920, 1923 do 1928, 1970, 1982, 1985 do 1988, 2029, 2030, 2041 do 2044, 2047, 2049, 2056, 2057, 2060 do 2070, 2108, 2109, 2123, 2124, 2125, 2140 do 2160, 2169, 2175, 2201, 2202, 2207, 2213, 2214, 2226, do 2236, 2239 do 2248, 2251, 2253 do 2259, 2262, 2264 do 2268, 2271, 2276, 2277, 2278, 2281, 2288 do 2291, 2293, 2294, 2326, 2327, 2330 do 2344, 2347, 2349 do 2354, 2364, 2370, 2374, 2400, 2406, 2416, 2419 do 2423, 2427 do 2450, 2453, 2456 do 2461, 2463, 2466, 2470 do 2476, 2485, 2486, 2492 do 2486, 2498 do 2503, 2508, 2509, 2510, 2512, 2513, 2514, 2516, 2531 do 2534, 2538, 2539, 2540, 2543, 2545 do 2548, 2563 do 2575, 2577, 2578, 2579, 2582, 2593, 2594, 2596 do 2601, 2604 do 2613, 2626, 2630, 2631, 2632, 2634 do 2645, 2656, 2657, 2658, 2678, 2681, 2685, 2688, 2699, 2700, 2701, 2727 do 2730, 2753 do 2760, 2776 do 2785, 2791 do 2809, 2812 do 2867, 2872, 2876, 2877, 2882 do 2894, 2905 do 2910, 2912, 2913, 2915, 2932 do 2935, 2937, 2938, 2945, 2946, 2957 do 2961, 2963, 2965, do 2974, 2976, 3045, 3046, 3049 do 3054, 3056, 3059, 3061, 3062, 3063, 3065, 3069, 3072 do 3077, 3084, do 3087, 3089, 2117, 3121 do 3133, 3146, 3147, 3148, 3151, do 3161, 3165, 3166, 3167, 3180, 3201 do 3210, 3214, 3215, 3221 do 3246, 3249, 3250, 3261, 3263, 3266 do 3278, 3301, 3311, 3322 do

3337, 3373, 3374, 3376 do 3392, 3441 do 3481, 3490, 3492, 3495 do 3499, 3511, 3514, 3528, 3548, 3550, 3553, do 3557, 3566, 3567, 3568, 3580, 3581, 3589 do 3593, 3595, 3596, 3597, 3620, 3621, 3633, 3643, 3645 do 3649, 3662 do 3666, 3671 do 3677, 3690 do 3693.

V Ljubljani dne 1. maja 1875.

Ravnateljstvo banke
„Slovenije.“

— *Velika nesreča na vodi*. Bilo je 18. maja, ko je iz sv. Štefana nad Gradcem hotela procesija priti čez Muro v slovito romarsko cerkvo Strassengel. Brod je sestavljen iz 2 ladij, ki ste pokriti in zvezani z deskami. Prvi oddelek procesije s kaplanom vred je srečno prebrodil reko. Ali drugače se je godilo drugemu oddelku in g. župniku. Stopilo je namreč preveč ljudi za jedenkrat na brod, kakih 120 oseb. Župnik je zastoj prosil, naj bi ljude potrpe. Med tem je nekdo pred časom železno verigo spustil in ladjici ste tak nesrečno med močne valove prišli, da so ti z največjo silo pritiskali. Kmalu se nagne ena in zajemlje precej vode. Sedaj pa vse upije: nazaj, nazaj! Ali bilo je prepozno. Steber, h katerem je brodovo vožje pripeto, se z velikim hrumom podere, in nesreča je bila storjena. Ladjici se pogrezneta, ljudje stojijo drug drugega se drže do ram v vodi; vsi molijo; sredi njih g. fajmošter. Čez 1/4 ure se pa ladjici na kosce razneseta. Kdor zamore, ta pograbi kako desko. Med temi tudi g. fajmošter, ki je čez 2 uri zopet iz vode prišel. Ž njim je življenje rešila neka žena, ki se je njegove suknje držala in pa 2 otroka, ki sta se mu na vrat obesila. Malo kdo je smrti ušel. Do sedaj so 90 mrličev iz vode potegnili.

— *Slovenec* dr. Gregor Krek je od cesarja imenovan za profesorja slavjanskega jezikoslovja na Graškem vseučilišču.

— *Liter pri kupčiji z vinom*. Strokovnjaki zbrani na Dunaji, so se zedinili v tem: 1. Namesto vedra naj bo jednota, posoda, ki derži 50 litrov, ki se bode imenovala pol hektolitra = 35 dunajskim bokalom, cena vinu v kupčiji naj se tedaj določuje po 50 litrih. Pivarji na Dunaji so enako tudi sklenili zastran piva. 2. Žetlet bi bilo, da se nova mera že začne letos jesen, ko se kupčija z vinom začne, da se ne bode promet motil tega dne, ko bode nova mera postavno vpeljana. 3. Vinske sklenice po 2 maslice = 70 centilitrom in 1 maslica = 35 centil. naj se obdrže, vendar naj se dela na to, da se vpeljejo sklenice po 3/4 litra = 75 centilitrom in 3/8 litra, ki se bolje podajo literski meri in sklenicom po drugih vinskih deželah. (Tov.)

Domače stvari.

(*Procesija na dan sv. Telesa*) je zaradi deževnega vremena bila v stolni cerkvi, ravno tako tudi popoldne na Kostanjevici. Pri tej priliki naj omenimo, da je nek visokoroden dobrotnik za stolno cerkev za rabo pri procesijah dal narediti novo lahko monstranco, katero je izdelal naš domač umetnik g. Tomaž Slabanja.

(*Čitalnični čuvaj Janez Lapanja*) je po ne dolgi bolezni v torek zjutraj okoli 10. ure previden s sv. sakramenti mirno v Gospodu zaspal. Odbor sl. čitalnice je dal natisniti in razposlati mrtvaške liste, to in obilna udeležitev pri pogrebu kaže, da je bil rajnki močno priljubljen. Naj v miru počiva!

Poslano.*)

Zopet o hlačicah naših gluhonemov.

Prav nerad za pero primem, da odgovorim na strapevi spis „Sočinih človekoljubov“ od 13. t. m., kajti sitno je prepirati se z možmi, ki v surovosti orožja iščejo. Le moja dolžnost proti temu zavodu me je prisilila, da to reč nekoliko pojasnim.

V mojem spisu, na koji Vi, g. človekoljubi, merite, nisem govoril o toploti moje sobe, niti o gorkoti reke Soče, ki je za kopanje potrebna, niti o podhlačicah, kot o posebni, izjemni obleki teh gojencev, temuč rekel sem, da oni so imeli tisti dan, 25. aprila, pod ruskoplatnenimi hlačicami močne in gorko podhlačice. Vi tedaj, ljubi gospodje, v svoji jezi zrak bičate, ko odgovarjate na reči, katerih v mojem spisu najti ni. Na gorkomer tisti dan nisem gledal niti v sobi, niti zunaj; a to dobro vem, da temperatura tistega dneva se je močno premenjevala, in da v tistem času, ko so se gojenci sprehajali, so čbelice na pašo letale, kar se ne godi, ako je mraz ko 130—140 R. gorkote. Ako bi bili tisti dan otroci, kakor Vi pravite, mraza zeleni, bi se bili potem gotovo hudi nasledki pokazali: kašelj, treslica, ali še kaj hujšega; pa hvala Bogu! nič takega se ni pripetilo, vsi so zdravi ostali, ko riba, kar lahko spričuje hišni zdravnik.

Pravite, da Vam je že davno marsikaj znano o gluhonemnici, kar pride na dan o svojem času . . . Dobro vem, da ta zavod, kakor vsaka človeška ustanova, ni brez nepopolnosti; a reči moram, da jaz in oni, ki so za to postavljeni, se po vsi moči prizadevamo, da bi vsako pomanjkljivost odpravili. Tudi ne tajim, da v lanskem „napredovanji“ (klasifikaciji) ni bilo pravopisnih pogreškov. O tej priliki pa moram reči, kar do zdaj nisem rekel, da jaz tega nisem zadovolžil, dasiravno odgovornost na me pada, kot na izdatelja onega „napredovanja“. Pripetilo se mi je, kar se zna vsakemu človeku pripetiti, zatorej sem pa tudi na lanski hudi „Sočin“ napad o tej reči molčal, dokler me niste Vi, človekoljubi (?), z Vašim spisom o hlačicah teh gojencev provocirali, ter mi priložnost dali plačati jej z njevim lastnim denarom. Pravite, da onih 14**) pogreškov v devetih vrsticah Vašega spisa so bile le tiskovne napake . . . Je li to mogoče, naj sodi, kdor ve, da v „Soči“ so začeli slovnični pogreški poganjati, kakor plevel na zarasteni njivi, in kdor zna o slovnični kaj več, ko jaz.

Ali so pa taki možje, ki priložnosti iščejo in vsako priliko porabijo, da bi ta humanitarni zavod očrnil, ter njegove večidel imaginarne pomanjkljivosti svetu oznanjujejo, pravi človekoljubi,

*) Uredništvo ni odgovorno ne za obliko, ne za zapopadek. — Sprejeli smo to poslanico proti plačilu kot inserat, ker se tiče javnega deželnega zavoda, stvar pa smatramo kot končano.

**) Pogreški so sledeči:

1. revčkam namesto revčkom (glej Levstik. Die slov. Spr. nach ihren Redet. §. 13. snop.),
 2. nedeljo nam. v nedeljo (Janežič Slov. slovn. 4. nat. §. 329 b.),
 3. in 4. gluhonemica nam. gluhonemnica (Jan. Slov. sl. §. 254. ica),
 5. po polje nam. po polji (Levstik §. 11. b.),
 6. blizo nam. blizu (Levstik §. 84.),
 7. sprehajoče nam. sprehajajoče (Levstik §. 68. a.),
 8. nemogluhi nam. gluhonemi (kar zahteva zdrava logika),
 9. sukna nam. sukuja (Wolf Deutsch-slov. Wbuch s. v.),
 10. suknica nam. suknjica (Wolf s. v.),
 11. nobene toplote nam. toplote (Janežič §. 355. d.),
 12. vejica po besedi „gluhoemice“,
 13. vejica po „suknah“,
 14. Pozor nam. pozor, (Janežič §. 50. b.).
- Vse to v devetih vrstah!

kakor se Vi nosite, naj sodi, komur ne manjka razuma.

Cudno se mi zdi, kako morete trditi, da sem se drznil Vašo poslanico kritikovati, ki je bila tiskana še le 13. t. m., a moj spis že 7. t. m. Kritikoval sem „Sočino“ notico v 17. št., ne pa Vaše poslanice, ktere takrat ni še bilo; „Soči“ sem očital slovnične pogreške a ne Vam. Kako je toraj mogoče, da Vi na tisto očitiranje odgovarjate? Ali ste nepoklicani „Sočini“ odvratniki, ki se navadno slabo plačujejo, jali pa „Sočino“ uredništvo pod Vašim imenom odgovarja.

Navedli ste v Vaši poslanici nekaj pravopisnih pogreškov iz „napredovanja“ ter dostavili, da se še izgovarjam, da sem hotel pisati ta imena po ilirsko in italijansko. Gospoda, ako mi to dokažete, dam Vam zlat cekin. Rekel sem, da sem pisal italijanska in ilirska imena, kakor so v krstnih spričevalih; — a to je vse kaj drugega. Vaša trditev zasluži neprijetno ime; najmanj, kar se more o njej reči, je to, da je neresnična.

V moji poslanici od 6. t. m. se bere, da gojenci so na vprašanje njih učitelja, g. Lenardiča, ali jih zebe, veselo odgovorili da ne in da se prav dobro počutijo. Na te besede odgovarjate: Ali je to res, ali ne, „mi ne vemo“. — Kako visoko stopinjo omike in uljudnosti ste s tem stavkom pokazali, nočem preiskovati; a za-meriti bi mi ne smeli, ako bi tudi jaz rekel: „Ali se skriva pod firmo „več človekoljubov“ ena lesica, ali dve, ali več, ne vem; — ali . . . ? ne vem!“ Ne hudujte se gospodje, ako hodim pot, katero mi Vi kažete.

Vodja tukajšnjega zavoda gluhonemov.

Umrli v Gorici od 14. do 26. maja.

Alojzij Lodatti 1 l. 6 m. osepnice. — Ana Marija Ebensteiner 10 dni, božjast. — Miha Peterin 88 l. starost. — Katra Simčič 60 l. naduha. — France Culot 7 l. angina. — Anton Bucik 65 l. legar. — Luka Žbogar 40 l. za plučno bol. — Anton Globočnik, bogoslovec 27 l. jetika. — Jožefa Leonardič 38 l. jetika. — Miha Korič 2 l. 6 m. osepnice. — Anton Sosou 3 m. božjast. — Jožefa Coslui 12 l. 6 m. vodenica. — Janez Cargniel 29 l. plučno vnetje. — Anton Grešič 15 l. jetika. — Miha Brik 5 l. angina. — Anton Peteani 43 l. sušica. — Tereza Petrogali 79 l. starost. — Janez Lapanja 33 l. hiba na srcu. — Tereza Angeli 32 l. jetika. — Marija Morvaj 23 l. jetika. — Andrej Mozetič 76 l. sušica.

LISTNICA UREDNIŠTVA: V Beču: Da! — Dvema dopisnikoma: Pustite osebnosti na strani, ali ni še dosti prepira? — Dopisniku iz Rihemb.: Prihodnjič.

Javna zahvala.

Udom slovenske čitalnice in vsem drugim prijateljem in znancem izrekujejo za obilno spremstvo pri pogrebu

Janeza Lapanja - e

naj toplejšo zahvalo rajnkega

Oče in sestre.

Javna zahvala.

Vsem p. n. duhovnim in svetnim gospodom, ki so mojemu nepozabljivemu ANTONU pri pogrebu zadnjo čast skazali s tako obilno udeležbo, izreka naj toplejšo zahvalo

V Gorici dne 23. maja.

Janez Globočnik
nadškofjski tajnik.

Borsni kurzi na Dunaji 28. maja.

Enotni drž. dolg v papirju	70	—
„ „ „ v srebru	74	55
Drž. posojilo leta 1860	112	—
Akcije narodne banke	963	—
Kreditne akcije	235	—
London	111	35
Napoleon d'oro	8	88
Cekini	5	29
Adžijo srebra	102	—

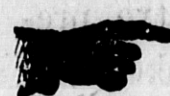


MOLITVE

za sveto leto 1875 s kratkim podukom

je naslov knjižici, ki je prišla v Mailingovi tiskarnici na svetlo in velja:

1 iztis	4 solde
10 iztisov	30 soldov
50 „	1 gl. 25 „
100 „	2 „ — „



Četrty natis.



Z GOTOVIM VSPEHOM

rabi se



pravi



VILJELM-ov

protiartritičen, protirevmatičen

čaj za čiščenje krvi

v naslednjih boleznih:

- 1) pri revmatičnem vnetju,
- 2) pri protinu (gicht)
- 3) pri boleznih potrebušnih posebno pri takih, ki veliko sedijo,
- 4) pri povečanju in zaprtju jeter,
- 5) pri spuščanju posebno pri lešajih,
- 6) pri sifilitičnih boleznih,
- 7) kot priprava pri rabi mineralnih vod v imenovanih boleznih,
- 8) kot nadomestilo mineralnih vod proti navedenim boleznim.

Svari se pred ponarejanjem in sleparstvom!

Pri kupovanju naj p. n. občinstvo vonatanko pazi na mojo postavno zavarovalno marko in firmo, kar je na vsakem zavitku na zunanji strani razvidno, da se s ponarejanjem ne daja zaslepiti.

Pravi Viljem-ov protiartritičen, protirevmatičen čaj za čiščenje krvi dobiva se le iz prve mednarodne tovarne protiartritičnega, protirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen-u pri Dunaju, ali v mojih po časopisih naznanjenih zalogah.

En zavitek 8 oddelkov razdeljem, po zdravniškem naukazu pripravljen, z navodom, kako se rabi v raznih jezikih, velja 1 gl., kolek in pošiljatev 10 sold.

Da ima p. n. občinstvo večjo priložnost pravi Viljem-ov protiartritični in protirevmatični čaj za čiščenje krvi kupovati, naznanj se, da se dobiva v Gorici v lekarnici A. Franzoni-ta, v Trstu pri Serravallo-u.